

Alenka Urh

Katarina Majerhold: *Živeti*.

Ljubljana: Študentska založba (zbirka Koda), 2012.

Povabilo k doživljanju, okušanju in premišljenemu dožemanju Življenja z vsemi človeku danimi sposobnostmi je danes, v časih hladne in odtujene vladavine kapitala, nemara pomembnejše kot kadar koli. Vdihniti življenje, pomeni začutiti njegove prvinske impulze, ki apelirajo na človeka kot celoto, s telesom, čuti, čustvi, strastmi in razumom. Življenje samo je pravzaprav potovanje, igra naključij, nenehno spreminjaje in vzpostavljanje identitete v odnosu do sveta in drugih. Na to nas v knjigi *Živeti* na vsakem koraku opominja Katarina Majerhold. Avtorica in filozofinja, katere prispevke smo doslej v veliki večini lahko prebirali v humanističnih revijah (od katerih jih je večina žal že "pokojnih"), kot so Ampak, Nova revija, Razgledi, Sodobnost ..., nam v pričujoči zbirki esejev ponudi svoje poglede na vedno aktualne družbene, politične in filozofske teme, kot so prijateljstvo, sreča, ljubezen, vrline, dobro, seksualnost, resnica in svoboda.

Sprejeti svet v vsej njegovi kaotičnosti in paradoksalnosti je ena glavnih popotnic široko zastavljenih esejev, v katerih se avtorica opredeli do zgoraj naštetih tem, hkrati pa jih prikaže skozi prizmo pogledov pomembnih mislecev najrazličnejših zgodovinskih obdobj. Delo sestavlja deset poglavij ali boljše deset esejev, ki lucidno in na bralcu prijazen način odstirajo odgovore na vprašanja, o katerih morda že dolgo nismo premišljevali, in ravno to se družbi, v kateri kot posamezniki živimo, tudi pozna. Eseji nas opominjajo na to, kar je v življenju zares pomembno oziroma, boljše, kar bi moralo biti resnično pomembno. Prav zato eseje preveva občutek hrepenenja po pristnejših časih, po nekem stanju *prej*, ko duh časa še ni tako slepo sledil tisočerim ukazom koristi in interesa. V razmišljanjih Katarine Majerhold naletimo na nezgrešljiv odpor do kapitalistične miselnosti in tiranije kapitala, ki nas odvrčata od avtentičnega doživljanja življenja in nas pahmeta v brezglavo prizadevanje za navidezno stanje popolnosti, ki se nam vsiljuje v vsakem reklamnem oglasu, na vsakem koraku. Posledično

smo dandanes namesto plemenitenja ali prevrednotenja vrednot priča njihovemu razvrednotenju, izpraznjenosti in osiromašenosti. Namesto "brezmejno tekmovalnega in brutalnega individualizma" avtorica predlaga obuditev vrednot, kot so sočutje, skrb in odgovornost do drugega. Zagovarja vizijo sreče, ki se izpolni v spoznanju, da nam srečo med drugim prinaša tudi samoomejevanje zavoljo drugega in to, da "se znamo (po)igrati in (u)videti, da je življenje tudi nekakšna žonglerska igra ali vrtiljak ... in da nam ni treba vsega nadzorovati ali misliti, da lahko vse v tem življenju nadzorujemo". Individuum današnjega časa se mora zavedati, da je tudi resnica stvar politike, trenutnega režima in bolj ali manj očitnih ideoloških mehanizmov. Znanstvena in tehnološka prizadevanja današnjega časa niso usmerjena v odkrivanje resnice, ampak v povečevanje moči, zato moramo biti nenehno pozorni, kdaj se tako ustvarjeno resnico zlorablja za določene družbene, ekonomske in politične oblike hegemonije.

V posameznih esejih avtorica bolj ali manj analitično predstavi ali povzame misli različnih mislecev: lastna razmišljanja o pojmu prijateljstvo (*Prijateljstvo*) npr. preplete z mislimi Platona in Aristotela, seksualnost predstavi s pomočjo Platona, Avgušтина prek novoveških filozofov, Descartesa, Hobbesa, Huma, Kanta, filozofov 19. stoletja, Kierkegaarda, Schopenhauerja, Milla ..., in filozofov 20. stoletja, Freuda, Russella, Sartra, S. de Beauvoir, pa vse do sodobnih mislecev. Avtorica verjame v produktivnost medsebojnega oplajanja disciplin ter izbere celovit pristop, saj so tudi ostala poglavja polna idej, podatkov in drobtinic znanja z najrazličnejših področij. V njenih razmišljanjih imajo vse plasti človekovega snovanja in iskanja bistva enako resničnostno vrednost: suhi logiki tako odgovarja z nedoločenostjo in paradoksalnostjo kvantne fizike, nepremišljeni drznosti biologije z mitom ter neizprosnosti ekonomskih pritiskov z vizijo odgovornosti in sreče. Slaba stran takšnega široko zastavljenega pristopa je, da se avtorica z določenimi aktualnimi primeri giblje po robu banalnosti (kaj npr. počne Diana Troy iz serije *Zvezdne steze* v razmišljanju o manipulativnosti in varljivosti diplomatskega jezika ali Facebook v razpravljanju o temeljih človeške sreče). Seveda pa morda želi avtorica s tem svoje razmišljanje povezati z aktualnimi dogodki in v skladu z duhom univerzalizma pokazati, kako se da vse, tudi najbolj temeljne filozofske postavke, najti na vseh področjih posameznikovega življenja.

Prav zaradi številnih interdisciplinarnih in medbesedilnih navezav, ki ponekod niso globlje razdelane, pač pa jih avtorica le vpelje ali bežno omeni, delo mestoma deluje nekoliko učbeniško in ne ponuja natančnejše analize, temveč zgolj panoramski pregled misli o določenem problemu. Sicer se Katarina Majerhold do povedanega nenehno opredeljuje

in osvetljuje svoja videnja stvari, kar delu prispeva določeno presežno vrednost in prinaša zanimive nastavke za nadaljnje razmišljanje, vseeno pa bodo zahtevnejši bralci nemara pogrešali kak globlji uvid in skrbnejšo razčlenitev posameznih pojmov. Tako na primer v poglavju *Slepila*, ki sicer prinaša mnogo zanimivih pogledov, avtorica prehitro prehaja iz diskurza v diskurz ter v razmeroma kratkih odstavkih, ki so med seboj bolj ali manj povezani, vpeljuje vedno nove in nove vidike, od logike, fizike, astronomije, kognitivnih znanosti, biologije, do etike in morale. Omenjeno poglavje bi vsekakor delovalo bolj konsistentno z nekaj več uredniškimi posegi, ki bi mu podelili preglednejšo in trdnejšo strukturo ter izločili tiste odstavke, ki se ponovijo na drugih mestih v knjigi. Tako se na primer že v *Slepilih* pojavi definicija lepote, ki nato le nekaj strani pozneje z domala istimi besedami vpelje poglavje *Lepota*. Tudi v ostalih poglavjih bi se dalo besedilo nekoliko izčistiti, večkrat namreč naletimo na odvečne stavke, ki pravzaprav ponavljajo vsebino prejšnjega in dajejo vtis, da so tam ostali pomotoma. Ponekod je skladnja stavkov nenavadna, če ne celo nekoliko okorna (“Bernays je v okviru kampanje za prodajo cigaret ženskam, ki so jih prižgale sufražetke, te zvito predstavil kot ‘bakle svobode’ ...”). Bralec seveda iz konteksta razbere pravi pomen stavka, čeprav bi ta, kot je zapisan, pomenil, da so sufražetke prižgale ženske (in ne cigaret) in da so bile ženske označene kot “bakle svobode”.), včasih pa je smisel stavka zabrisan zaradi slovničnih ali tipkarskih napak (“tako se izkaže, da je od definicije vrline in sreče odvisna v odnosu do pregrehe”).

Pisanje Katarine Majerhold je torej široko, skorajda kozmopolitsko zastavljen poklon pomembnim vidikom življenja, ki bralcu kljub omenjenim uredniškim in slogovnim pomanjkljivostim brez dvoma ponuja zanimiva vprašanja, odgovore ali pa le spodbude za nadaljnje razmisleke. Vsekakor nas bo delo znova opomnilo na življenje samo, na to, da je o njem treba razmišljati, se spraševati, se mu čuditi in smejati. Ne nazadnje moramo v odsotnosti univerzalnega smisla ustvarjati lastne partikularne smisle, ki povezujejo celoto naših doživljanj, izkušenj, umovanj in čustvovanj v nekaj, kar označujemo z vedno nedoločeno besedo živeti.